

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De prisca Episcoporum veneratione. cap. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

tinet electio Papæ. num. 45.
Sunt successores Apostolorum. n. 46.
Apostoli Petrum in Principem sibi
assumpserunt. num. 47.
Concilium generale admodum dif-
ficile. num. 48.

Electio Papæ celeriter fieri debet.
num. 49.
Quo anno Cardinales cæperunt eli-
gere Papam. num. 50.
Electio Papæ an ad Cardinales
semper spectet. num. 51.

DE PRISCA EPISCOPORVM VENERATIONE.

CAPVT VNDECIMVM.

XCESSA fuit apud antiquos Episcoporum veneratio, singulari ac præclaro modo exhibitâ, & in tantum obseruata, quoddam eisdem titulis, nominibus, ac priuilegiis, ac etiam eodem cultu venerabantur sicut hodie Papa.

Et quemadmodum hodie Papa in densis portatur, & sanctissimæ Eucharistiæ sacramentum ante se ferri iubet ita in nostra Hispania Episcopi à Diaconis sacris indutis vestibus in densis portabantur, & ante se loco sanctissimi reliquias Sanctorum gestabant: colligitur ex Concilio quinto Bracarensi, & ex Hieronymo Roman. *en su Republica Christiana, lib. 2. cap. 1. ante finem.* Mariana *en la historia general de España, lib. 6. cap. 14. fol. 286.*

Et quod numquam in publicum sine sacris symbolis prodibant. Filefacus *de sacra. Episcoporum. author. cap. 1. §. 2.*

Et eodem vestimento utebantur, colore, & modo, sicut Papa. Ioannes Trullus *in regula canonicor. regular. lib. 1. cap. 13. num. 2.*

Et vocabantur Papæ, tempore

Diui Gregorij, constat ex epistolis Diui Cypriani, Ambrosij, & Hieronymi. Gregorius Lopez *in l. 4. tit. 5. part. 1. Roman. en su Republica Christiana, lib. 3. cap. 5. §. que danos aora, ante finem.* Zerola *in praxi verbo Episcopus, part. 1. num. 13.* Filefacus *de sacra Episcoporum. author. cap. 9. §. 5. fol. 99.* Pineda *en su Monarchia, part. 2. tom. 2. lib. 10. cap. 30. ibi: y porque los Obispos se le parecen en la autoridad, y cuidado pastoral, y en la santidad que se requiere, para tal officio por esso son a veces llamados Papas. & in d. tom. 2. p. 2. lib. 12. c. 1. §. 2.*

Et Beatissimus, sicut hodie Papa, *c. excellentissimus 11. quæst. 3.* Zerola *ubi supra part. 2. n. 13.*

Et Sanctissimus, *c. studeat, dist. 5. c. illud quoque 71. dist. 1. cum clericis, auth. interdiximus, c. de Episcopis & clericis, auth. de sanctissimis Episcop. collat. 9. clem. 1. de pœnis. & ibi Panoimit. & Cardinalis, num. 3.* Siculus *de præstant. Cardinalium part. 3. basil. 1. n. 9.* Zerola *suprà.* Lancellottus *in templo, lib. 2. cap. 1. num. 6.* Vitalinus *in d. clem. num. 80.* Hofeda *de benefic. incompatibilib. p. 1. n. 5.*

Et Apostolicus Pater: constat ex epistola Purij Episcopi, quæ est *8. in lib. 2.*

lib. 2. Epistolarum. & epistola 15. ad Æonium, epistola 17. ad Sedatum. Filefacus *suprà* cap. 9. §. 5.

9 Episcopalis dignitas, Apostolatus, Apostolica sedes nuncupabatur, & episcopi his titulis salutabantur, dignissimi, Patres colendissimi, Apostolicæ Papæ ecclesiæ, & Christi speculatores. Filefacus *suprà*.

10 Et tunc Papa eos Patres, (non fratres) vocabat: etiam quando priuatim cum eis loquebatur. Marquesanus *de commiss. part. 1. tom. 1. cap. 1. & 2. num. 152. tit. de commiss. appellation.*

11 Et post Papam immediatè subscribebant: deinde Cardinales Guillelmus Rodeanus *de simonia cap. 18. num. 5. & cap. 16. num. 4.*

12 Et quoniam de subscriptione Conciliorum occurrit mentio, dicam, aliquando episcopos singularis modestiæ, & humilitatis argumentum in ea re dedisse, vt cum se ipsos indignos iudicarent. qui se episcopos inscriberent, peccatoris nomine subscribebant, in hunc modum: & si peccator in Christi nomine episcopus ecclesiæ Rothomagensis. Filefacus *vbi suprà cap. 12. §. 4. ante finem.* Patet etiam ex priuilegio Diui Germani episcopi Parisiensis, & etiam ex Concilio Parisiensi, vbi episcopi tamquam peccatores in modum supradictum subscribebant, vt videre est apud Antonium de lepes, in appendice ad primum tomam chroniæ generalis Diui Benedicti *scriptura 16. fol. 28.*

13 Et sicut Papa se seruum seruorum Dei appellat, ita tunc episcopi in epistolis missis, & in alijs scriptis dicebant se constar. egregiè Filefacus *cap. 9. §. 5. fol. 100.*

14 Et habebant potestatem episcopos creandi: vt visum fuit in epi-

scopis à Gregorio Magno in Ingalaterram missis. Roman. *en su repub. lib. 3. cap. 3. §. 1. part. 2. tom. 2.*

15 Ad instar Apostolorum, qui potestatem episcopos creandi, & sibi successores eligendi, eosque consecrandi, etiam sede Petri inconsulta habuerunt. Victoria *in relectionibus de potest. Ecclesia, rel. 2. proposit. 2. n. 27. & que ad 30.* Suarez *de legibus, lib. 4. cap. 4. num. 4.* Barbofa *in pastorali, c. 2. num. 2.*

16 Licebat etiam episcopis antiquitùs Episcopos deponere, priuareque: quæ potestas circa episcopos Suffraganeos restricta erat, nam B. Chrysostomus tredecim Episcopos hæreticos deposuit, aliosque constituit. Pineda *in monarch. part. 2. tom. 2. lib. 14. cap. 8. §. 2.*

17 Tunc etiam venerationis causa, sicut hodie fit cum Papa, episcoporum pedes fideles deosculabantur, teste Diuo Hieronymo epistola aduersus errores Ioannis Hierosolymitani. Quin eos adorabant, sed alio cultu, quàm qui solius Dei proprius: hinc illa formula adoro te, vtiebatur fidelis aliquis, si obuium haberet episcopum. Isidorus Pelusiot. *Epistol. 490. l. 1. Ioann. Filefacus d. c. 1. §. 2. fol. 4.*

18 Et Sanctos canonizabant, c. 1. *de reliquijs, & veneratione Sanctorum.* Panormir. Butrio, Hostiensis, Ioannes Andreas, & alij, *in c. conquestus fin. de ferijs, & in c. venerabilis de testibus.* Laudensis *de Principibus quest. 264.* Gloss. *in c. in nouo. 21. dist. Rodeanus de simonia tom. 2. part. 1. cap. 24. num. 2.* Pineda *in monarchia part. 2. tom. 2. lib. 14. c. 19. §. 1.* Antonius Yepes *in chronica Diui Benedicti tom. 1. centuria 1. anno Christi de 545. & Diui Benedicti anno 65. c. 3. in fine.*

20 Sed licet hodie canonizare nequeant, canonizatos tamen ab Ecclesia,

Ecclesia, seu beatificatos poterunt facere solemniter celebrare in sua Diocesi, hoc est, diem festiuium constituere, *c. conquestus final. de feriis*; & ibi Scribentes *gloss. in c. 1. de consecratione dist. 3.* Couarruias *variar. cap. 19. lib. 4. num. 9.* Lancellottus *in templo, lib. 1. cap. 5. summ. de potentia Episcopi, num. 20.* Calaneus *in catalog. part. 3. consider. 48.* Rodriguez *tom. 4. de sus obras cap. 59. & tom. 3 cap. 60. num. 3.* Barbosa *in pastoral. latè p. 3. allegat. 93. num. 2.* cum aliis. Vbi dicit posse miracula noua approbare, & super hoc recipere testes.

21 Et quando diem solemnem, & festiuium in honorem Sancti beatificati, seu canonizati instituit, non tenetur requirere Capituli aut populi consensum: nam licet *in c. fin. de feriis* dicat ibi Pontifex: ceteraque solemnitates, quas singuli Episcopi in suis Diocesisibus cum clero & populo duxerint solemniter venerandas. ex quo non colligitur quòd cleri aut populi consensus sit necessarius; sed tantum quòd sit præsens ad maiorem solemnitatem, seu vt ab Episcopo audiat solemnitatem, quam de nouo celebrari iubet. Calaneus *in catal. part. 3. conf. 48.* Lancellottus *suprà.* Barbosa *part. 3. alleg. 105. num. 39.*

22 Et in nostra Hispania Gothorum tempore Reges eligebant, & fuit in vsu per multa temporis curricula, *l. 2. del libro qui foro in sgo appellatur: ibi, donças estableçemos que de a qui Adelante los Reyes deben ser esteidos en la ciudad Real* (hoc est Toleti, vbi sedes Regia tempore Gothorum erat,) *o en aquel lugar don de murio el otro Rey, con consejo de los Obispos*: & habetur *in Concil. 4. Toletan. canon. ultimo, & in cap. 5. canon. 1.* Molina *de Hispanior. primogeniis lib. 1. cap. 2. num. 11.* Molina Theologus *de maio-*

ricatu tract. 2. disp. 576. num. 3. liter. D. Spino *in speculo testamentor. gloss. 19. num. 73.* Bouadilla *in politica, lib. 2. cap. 18. num. 224.* Gutierrez *poeticarum.*

Et antiquitus leges, quibus nostra Hispania gubernaretur, de petitione Regis condiderunt, & sic Hispaniæ legislatores sunt. Bouadilla *in politica, lib. 2. cap. 17. num. 10. cum sequenti.*

24 Quid ergo in episcoporum præstantiæ commendationem amplius dicere possum, vel quid quod antiquam eorum auctoritatem & fidelitatem nostris Regibus debitam magis demonstret, & eos honorabiliores, & semper laudandos reddat: quàm dicere, quòd eorum auctoritate, prudentia, fidelitate, & sanctimonia mediante, non obstante ingenti procerum & magnatum contradictione, & etiam testamento Regis, regnum Legionis cum regno Castellæ fuit anno Domini de 1230. incorporatum, traditumque Ferdinando Regi III. dicto *el santo que gano a Senilla*, qui iam tunc pacificè in Castellæ regnabat. Nam Alphonso Legionis Regis *en Sarria* vita functo, in suo testamento ad successionem regni Legionis filium suum Ferdinandum III. Castellæ Regem exclusit, & D. Santiam, & D. Dulcè, filias suas legitimas ex secundo matrimonio vocauit, & cum illæ de se in possessione regni Patris sui defendendo contra Ferdinandum Regem fratrem suum diligenter curassent, ex quo bella, & fortes oriebatur dissensiones, quod ob sui muneris obligationem obuiare Episcopi Legionenses procurantes ingenti sollicitudine, & fidelitate dicto Ferdinando *el Santo*, possessionem totius Regni, tamquam verò, iuridico & legitimo succes-

successori tradiderunt: quæ incorporatio, nisi eorum auctoritas & fidelitas interuenisset, fortè nunquam facta fuisset. Referunt Diuus Didacus Lopez in Chronica Ferdinandi III. dict. *el Sancto. cap. 15.* Mariana *en la historia general de España lib. 12. c. 5.* vbi dicit: *que los principales Obispos que interuiniéron en esta union, fueron Don Iuan Obispo de Ouidó, Don Nuño de Astorga, Rodrigo de Leon, Migel de Lugo, Martin de Mondoñedo, Migel de Ciudad, Rodrigo y Sancho de Coria.*

25 Et Religiones confirmabant episcopi, neque egebant Papali permisso: exemplum erit religio Pachomij Benedicti, & Augustini, teste subtilissimo & sapientissimo P. Magistro in Salmantina Vniuersitate Theologiæ primario. Ludouico de Leon *variar. disp. p. 1. quæst. 3. cap. 7.* & ibi allegat Ferdinandum de Mendoça *de confirmando Concilio Illiberitano lib. 2. cap. 30.*

17 Et erant quasi generales omnium Religionum & regulariũ suæ Diocesis, nam admittebant ad professionem, faciebant translationes Monachorum, creabant, & deponebant Abbates, conuentus visitabant, & prouidebant quidquid ad victum & vestitum erat necessarium; & illud etiam est notatu dignum, quòd Monachi in suis Monasteriis non alio ritu diuina celebrare poterant, quàm qui præscriptus esset ab episcopo, quod etiam in Hispania obseruabatur, *c. qui verè 16. quæst. 1. c. Abbates 18. quæst. 2. c. viduitatis 27. quæst. 1. latè Filescacus de sacra Episcoporum. author. cap. 7. §. 2. vsque ad 5.* vbi singularia refert. Rodriguez *tom. 2. quæst. 63. art. 1.* Buchardus in 7. *part. sui decreti, cap. 6.* Syluester *verbo Religio 3. §. 4.* Nauarrus in *c. non dicitis 12. quæst. 2. num. 63. vers. ad. 3.*

Barbosa in *pastorali, part. 3. alleg. 105. num. 1.*

28 Et quando literas comendatitias translationis, seu receptionis, vel ordinationis dabant, sigillo plumbeo utebantur, & cereo, vbi episcopi concedentis literas effigies Pontificalibus induti vestibus impressa, seu sculpta erat. Textus singular. in *c. inter dilectos 6. de fide instrumentor.* vbi Baldus dicit, quòd Episcopi sigillum debet habere quandam effigiem cum mitra in capite, & debet esse induta pontificalibus indumentis, & habere in manu baculum pastorale. Filescacus *suprà c. 7. §. 7. fol. 80.*

29 Et Imperatores coronabant: nam Hildebertus Archiepiscopus Mogunciensis Ottonem Imperatorem primum in ciuitate de Agriscan oleo vnxit sacro, solemniterque cum multis cæremoniis coronauit. Vbitequindus *lib. 2. de las cosas de Saxonia.* Antonius de Yepes in *chronica generali Diui Benedicti tom. 4. centuria 5. anno Christi 928. & Diui Benedicti anno de 611.* Et anno de 612. Sergius Patriarcha Constantinopolitanus Heraclium Imperatorem & Eudoxiam vxorem eius cum solitis cæremoniis solemniter coronauit. Pineda in *Monarchia Ecclesiastica part. 3. tom. 3. lib. 17. c. 10. §. 3.*

30 Et antequam Cardinalium cresceret auctoritas, mittebantur ad Principes sæculares, cum titulo Legati à latere, Roman. *en su republica Christiana lib. 3. cap. 3. in fine.* Filescacus *de sacra Episcoporum author. cap. 11. §. 1.*

Et in Conciliis generalibus de commissione Papæ præsidebant: vt visum fuit in Concilio Magno Ephesino, quod inter quatuor connumeratur, vbi Beatus Cyrillus Alexandrinus episcopus loco sanctissimi

- mi Celestini Papæ primum obtinuit locum, cum authoritate & potestate tam ampla, quod Papa & totius Ecclesiæ Dei iudex vniuersalis vniuersal de toda la Iglesia, todos los quales respetos honorificos se que daron, en aquella silla para los que la suuieron dando en Adelante. Et Ioannes Papa VIII. Ansequissimum Senonensem Galliæ & Germaniæ constituit Legatum, & in tantum eius authoritas creuit, quod secundus Papa vocabatur. Antoni de Yepes in chronica gener. Diui Benedicti tom. 4. centur. 4. anno Christi 871. Diui Benedicti de 391.
- 34 Et Vigilus Papa Romanus anno de 542. quando è Iustiniani Imperatoris mandato vinculis impie & iniuste Constantinopoli astringebatur, in suum vniuersalem Vicarium Valentianum episcopum constituit, vt totius Ecclesiæ Dei clauum teneret, donec à crudeli illo eriperetur carcere. Et exempla in huius comprobationem referre nihil aliud esset, quàm historiam Pontificalem, Monarchiam ecclesiasticam, & innumeros ecclesiasticos authores transferre. Vide Curitam, lib. 22. de los anales de Aragon, cap. 23. fol. mibi 295.
- 35 Et in sua Diocesi erant Inquisitores generales: nam proprium officium Episcoporum erat hæreses euellere, neque permittere scribere, aut concionare illos, qui de fide dubitant, seu non bene sentiunt, & prohibere libros legere non sanam doctrinam continentes; & omne id, quod hodie hæreticæ prauitatis Inquisitores faciunt, tunc ipsi ex pro-

prio officio exercebant: constat ex Epistola Leonis Papæ I. ad Episcopos Italiæ, ex multorum etiam Conciliorum capitulis. Latè & copiosè Filescus de sacra Episcoporum auct. cap. 1. §. 5. vsque ad 8. Senerus Sulpicius dialogo 1. cap. 2. Cæsarius Cisterciensis miraculor. lib. 5. cap. 22. Victor Vticensis lib. 1. de persecut. Vandal. ante finem. Leo Papa in Epistola 68. ad Pulcheriam Augustam, & Epistola 55. ad Marrianum Imperatorem.

Et quia ex dic. Epistola 55. de antiquo legationis Apostolicæ vsu in Principum ac Regum curiis constat, eius verba libèter transcribo, quæ sic se habent: Illud quoque clementiæ vestræ benevolentiam peto, vt veneratorem vestrum, fratrem meum Iulianum Episcopum in vestro, sicut facere dignemini habeatis affectu, cuius obsequiis præsentis meæ vobis imago reddatur, atque propter ecclesiarum pacisque custodiam, vt à comitatu vestro non abesset exegi; itaque iam isto tempore prope annum Domini de 432. erat in vsu ad Regum curias hos legatos mittere, qui hodie dicuntur Nuncij Apostolici. Filescus cap. 1. §. 6. in princ.

Postea verò Inquisitores in Episcopalis iurisdictionis gratiam sunt instituti: nam cum Episcopi ob diuersas occupationes de extirpandis hæreticis accuratè non agerent, idèò introducti sunt qui in hac parte eos subleuent, & principaliter de causis fidei cognoscant. Neque idèò priuantur episcopi sua iurisdictione ordinaria, nam ipsi retinent omnia priuilegia sibi aliàs fauore fidei concessa, concessaque Inquisitoribus & Episcopis tributa videntur. c. per hoc, de hæreticis, lib. 6. clement. 2. eodem titulo. Nisi illis expressè denegetur, qualiter est lectio librorum

librorum prohibitorum, & alia de quibus in directorio Inquisitorum fit mentio, *part. 3. quest. 56. & commentar. 105. per totum. fol. 583. Rexas de privilegiis Inquisitorum num. 432. Narbona in l. 20. tit. 1. lib. 4. recopilationis gloss. 22. num. 4. Directorium Inquisitor. supra. Scacia de iudic. lib. 1. cap. 15. num. 3.*

40 Et quòd eorum iurisdicção ordinaria reuocata non sit, sed tantum restricta, patet ex eo, quòd in prouincia vbi Inquisitores non sunt delegati seu constituti, poterunt episcopi omne id exercere, & in omnibus causis ius dicere, tamquam Inquisitores hæreticæ prauitatis, quòd illis in fidei fauorem concessum est testatur, Directorium vbi supra.

Et etiam vbi Inquisitores sunt constituti, dicuntur Episcopi Inquisitores ordinarij, & habent iurisdictionem accumulatiuam, & non priuatiuam in his tantum articulis, videlicet in proferendis sententiis tormentorum, & aliis tam definitiuis quàm ab instantia iudicij: in omnibus verò aliis articulis Inquisitoribus competit iurisdicção priuatiua, & non cumulatiua, *Clem. 1. §. 1. de hæreticis, c. per hoc eodem titulo. Rexas de hæreticis part. 1. num. 442. & 443. fol. 44. & in singul. liter. C. singular. 27. n. 5. fol. mihi 37.*

41 Constat etiam antiquitas laicorum causas Episcopos terminasse, iudicisque eorum fuisse, etiam in prima instantia, & in gradu appellationis, si actor vel reus appellans ad episcopum litem dirigeret, etiam aduersario refragante, *c. nouit. de iudicis, c. omnis, c. quicumque 11. quest. 3. luo Cornotenlis in lib. 5. decreti copiosè. Filefacus plura referens de sacra Episcoporum author. c. 1. §. 17. vsque ad 20. vbi dicit, quòd ante tempora*

Constantini Magni iam erat in vsu vt colligitur ex Concilio 3. Carth. capit. 9. & ex aliis variis Conciliis ab ipso collectis.

Sed quòd singulare est etiam in propria causa ius sibi dicere licebat, (non obstante regula naturali, omnes sibi melius malle, quàm alteri: & regula textus in l. 1. c. nequis in sua causa ius. ibi, in re enim propria iniquum admodum est alicui licentiam tribuere sententiæ.) Cassiodorus *variar. lib. 3. epistola 37.* & Filefacus *suprà* allegans Theodorici Regis verba in hunc modum: in alienis causis (inquit Rex) Beatitudinem vestram conuenit adhiberi, vt per vos iurgantium strepitus conquiescat; quanto magis ad vos remitti debet quòd vos spectat, authores. Et paulò post: Causarum vestrarum qualitas vobis debet iudicibus terminari à quibus est expectanda magis quàm imponenda iustitia. Loquitur enim ibi cum Petro Episcopo, quia inter eum & quendam priuatum de hæreditate orta erat quæstio, & ipsum in propria causa iudicem esse declarat: ex quò Filefacus exclamans, inquit, Episcoporum authoritatem quis non maximam hinc agnoscat, quam cum illa, Præfectorium Prætorio, id est, summa dempta maiestate Imperatoria, æquari legimus? Latè Filefacus.

Per multa temporis curricula Papam elegerunt, *c. transitus 20. 69. dist. Abbas in c. licet. de elect. n. 15. Petrus à Monte de primatu Papa summ. de Cardinalibus num. 12. idem Abbas in quest. 1. num. 31. Petrus Gregorius syntagm. part. 2. lib. 15. cap. 12. num. 6. & 7.*

Electio namque Papæ ad eos spectat iure diuino. *Victoria in relectionibus de potestate Ecclesia. relect. 2. pro-*

- 46 pos. 9. num. 22. & propof. 11. num. 24. Lancellottus in templo, omn. iudicium, lib. 2. cap. 1. §. 2. fol. 117. Nam cum Apostolorum successores sint, c. quorum vices, 68. dist. Syluester verbo Episcopus, num. 1. ibi soli episcopi sunt qui Apostolorum vices confirmant.
- 47 Agia de exhibendis aux. 3. fundam. At verò Apostoli Petrum in principem sibi assumpserunt, c. in nouo. & ibi gloss. 21. dist. Nam licet à Domino electus, & ad Pontificatum vocatus, noluit quòd aliis præfesset (inquit Geminianus in d. c. in nouo. 21. dist.) donec ipsi Apostoli liberum præberent assensum, electionis iam factæ: sic ad Episcopos iure diuino Papam sibi eligere, & in Principem assumere pertinebat.
- 48 At verò cum Concilium congregare episcoporum satis laboriosa res esset, & magni impedimenti. Siculus de præstant. Cardinal. quest. 8. basil. 1. partis, num. 5. causaque dilationis, quæ est summè periculosa, & in electione Domini Papæ maximè vitanda, vt clamant vniuersa iura. c. vbi periculum de elect. in 6. Clementin. Romani 2. eodem titulo & ibi Cardinales, hac de causa ius eligendi Episcopis detractum fuit, & ad iudicatum Cardinalibus. Siguença in vita Dni Hieronymi discursu 6. fol. 249. à tempore Cælestini II. & Innocentij II. anno Domini de 1130 Roman. en su republica lib. 2. in princ. vers. la primera vez. Nam licet anno Domini de 1059. tempore Nicolai II. in Concilio Romæ celebrato in basilica Lateranensi decretum fuisse constet, ex textu in c. in nomine Domini. 23. dist. quòd ad electionem Romani Pontificis non vocentur nisi Episcopi Cardinales, & postea Cardinales Diaconi, non tamen in vsu fuit vsque ad Innocentij II. & Cælestini III. tempora. Illescas in vita

Vrbani secundi lib. 5. cap. 15. Roman. vbi proxim. Tuschus litera E, conclus. 57. num. 18. Panormitan. in c. licet de vitanda, num. 8. vers. ultim. de elect.

Hodie verò electio Papæ semper ad Cardinales spectat, licet Papatus vacasset per renuntiationem, priuationem, vel per mortem naturalem: & etiam si vacet tempore quo Concilium generale episcoporum esset congregatum; vt iam visum fuit in Concilio Pisis & Constantiæ celebrato. Panormitanus, & Cardin. Tuschus supra num. 18. & conclus. 85. num. 7. Selua de beneficiis part. 2. quest. 22. num. 6. & 7. Lancellottus in templo, lib. 2. cap. 1. §. 2. fol. 117. Quintilianus Mandosius late in regula 32. cancellaria, num. 10. vsque ad 15. Augustinus Barbosa in pastorali, c. 3. tit. 1. n. 13.

S V M M A R I V M.

- Episcopatus an sit dignitas. num. 1.
- Appellatione dignitatis in materia odiosa, an veniat Episcopalis. num. 2.
- An sub generali Clericorum appellatione comprehendantur Episcopi in materia odiosa. num. 3.
- Episcoporum nomen vtrum antiquitus commune cum clericis. num. 4.
- Episcopi à principio nascentis Ecclesie singulariter venerati, ac decorati eadem præeminentia ferè sicut Papa. num. 5.
- Episcopus Clericos honorare debet vt filios. num. 6.
- Authoris opinio. num. 7.
- Si Comes, aut Marchio eligatur Episcopus non desinit esse Comes

mes. num. 8.
 Vtrum debeat sigillare ut Episcopus,
 aut ut Comes. num. 9.
 Si antea erat Consiliarius, aut Se-
 nator in aliquo consilio, aut Prae-
 dicator Regis, an consecratus
 Episcopus se possit vocare Sena-
 torem, aut Predicatorem Regis.
 num. 10. & 15.
 Episcopalis dignitas liberat à con-
 ditione seruili, & à patria pote-
 state. num. 11.
 An sit quoad utilia, vel etiam ad
 damnosa. num. 12.
 Vtrum retineat Episcopus iura sui-
 tatis ad hoc, ut prateritus à patre
 possit dicere testamentum nul-
 lum. num. 13.
 Regularis Episcopus an succedat
 Patri per testamentum minus
 solemne. num. 14.
 Filij Episcopi antea uxorati per
 consecrationem patris non libe-
 rantur à patria potestate.
 num. 15.
 Ratio quare non liberentur.
 num. 16.
 Pater Episcopi plebeius an radiis fi-
 lij coruscet. num. 17.
 Quare Episcoporum parentes nobi-
 litentur. num. 18.
 Filij cum in dignitate constituun-
 tur, oderunt parentes, & fu-
 giunt: sed isti iniqui sunt, im-
 probi, ac omni maledictione di-
 gni. num. 19.
 Filij maiores Parentum substantia
 consumpta statim recedunt, &
 ipsi inter se, si diuites sunt, con-

glutinantur, & matrem, ac fra-
 trem minimum diabolica inui-
 dia persequuntur: dicunt enim
 conueniens esse quòd mater illis
 subdita sit. O improbi, detesta-
 biles, ac parietes dealbata vos
 subiici Dominus iubet, & eru-
 bescit lex, quòd filij castigatores
 existant parentum l..... sed de
 hoc satis: vobis enim remitto ad
 librum, quem (Deo volente) edi-
 turus sum, cuius titulus erit, De
 veneratione parentum, &
 officio filiorum. num. 20.
 Frater minimus quare conculcetur.
 num. 21.
 Sicut olim ad Parentes multos
 primogenitos Dominus percu-
 tiebat: ita hodie ad affligendos
 parentes primogenitos desinit.
 num. 22.
 Filij maiores carpuntur ac exhor-
 tantur. num. 23.
 Episcopus an patrem honorare te-
 neatur. num. 24. & 25.
 Episcopus an litigare possit per Pro-
 curatorem. num. 26.
 Et an dare in litibus fideiussorem
 teneatur. num. 27.
 Vtrum sportulas iudicibus soluere.
 num. 28.
 Et an citari possit ut coram aliquo
 iudice compareat. num. 29.
 An iuri consentaneum quòd Episco-
 pus coram secularibus iudicibus
 non compareat. num. 30.
 An cogi possit ad suscipiendam tute-
 lam. num. 31.
 Quid de tutela miserabilium per-

- sonarum. num. 32.
 Quid de tutela honoraria. n. 33.
 Quæ dicatur tutela honoraria.
 num. 34.
 Regularis Episcopus an possit fieri
 compater. num. 35.
 Episcopus accusatus an debeat stare,
 seu sedere simul cum iudice.
 num. 36.
 Episcopus hodie in supremo senatu,
 seu cancellariis, in quo loco sede-
 re debeat. num. 36.
 Virum teneatur ire coram aliquo
 iudice ad iurandum. num. 37.
 Quando iurat an teneatur tangere
 librum. num. 38.
 Quid, quando consecratur. n. 39.
 Quid, quando specialiter est statu-
 tum quod scripturam tangat.
 num. 40.
 In causis civilibus an credatur
 Episcopo sine iuramento. n. 41.
 Episcopo asserenti se esse de Diœcesi
 expulsus, creditur. num. 42.
 An credatur asserenti in literis cle-
 ricatus clericum ordinasse. n. 43.
 Ad probandam iustissimam Episcopi
 ignorantiam creditur. num. 44.
 An possit sententiam suam per
 alium legere. num. 45.
 Consecratus gaudet isto priuilegio,
 non confirmatus, neque Episco-
 patus gubernator. num. 46.
 Quare prohibeatur exercere infe-
 rius officium, seu habere mino-
 rem dignitatem. num. 47.
 Habere potest thronum, & solium.
 num. 48.
 Et habere faldistorium. num. 49.
 In sua Ecclesia poterit uti balda-
 quino etiam in presentia Prore-
 gis. num. 50.
 Et etiam in qualibet Ecclesia sua
 Diœcesis, etiam regularium.
 num. 51.
 Abbates sancti Benedicti, & ceteri
 Abbates, etiam in Ecclesiis ple-
 no iure sibi subiectis non possunt
 uti baldaquino, neque throno,
 seu folio. num. 52.
 Testamentum coram Episcopo fa-
 ctum an valeat sine testibus.
 num. 53.
 Huius conclusionis fundamentum
 refertur. num. 54.
 Sigillum Episcopi an obtineat vim
 publicæ chartæ. num. 55.
 Episcopus an feudum retinere pos-
 sit. num. 56.
 An possit iurare Domino feudi fi-
 delitatem. num. 57.
 Virum habeat merum & mixtum
 imperium. num. 58.
 Virum liceat Episcopo habere carce-
 rem. num. 59.
 Quis fuit primus, qui concessit quod
 possint habere carcerem. n. 60.
 Habere potest Fiscalem. num. 61.
 Et creare Notarios. num. 62.
 Habet territorium, & potest ad tri-
 remes damnare. num. 63.
 Consiliarius clericus in quibus cau-
 sis consulere valeat. num. 64.
 Episcopus à quibus causis abstinere
 debeat. num. 65.
 Per delegatum an punire delinquen-
 tes possit Episcopus. num. 66.
 Si causam particularem committat
 laico

- laico delegato, an incurrat ex-
communicationem si delegatus
mortis sententiam profert.
num. 67.
- Vtrum possit inuocare brachium se-
culare. num. 68.
- Secularis iudex an teneatur auxi-
lium impartiri sine causa cog-
nitione. num. 69.
- Vtrum habeat fiscum. num. 70.
- Multas an sibi applicare debeat.
num. 71.
- Familiam armatam habere potest.
num. 72.
- Familia Episcopi an gaudeat priui-
legio fori. num. 73.
- Hoc priuilegium ad quos extenda-
tur. num. 74.
- Palatium Episcopi gaudet im-
munitate sicut Ecclesia. nu-
mero. 75.
- Quomodo intelligendum. num. 76.
& 77.
- Domus Episcopi dicitur Palatium.
num. 78.
- Dictum Bouadille explanatur.
num. 79.
- Episcopus, seu eius Vicarius, quan-
do aliquid committit iudici
seculari alicuius Baronis sua
Diocesis, an possit uti formula
praeceptiua. num. 80.

DE PRÆEMINENTIA AC
PRÆLATIONE EPISCOPORVM.

CAPVT DVODECIMVM.

PISCOPATVS non
est dignitas, sed di-
gnitatum culmen, &
apex. c. innotuit. de ele-
ction. c. nisi cum pridem,
de renuntiation. c. venerabilis, de pra-
bend. Gloss. in c. licet. eod. titul. lib. 6.
Felinus in c. per tuas de simonia, & in
rubrica de maior. & obedient. Abbas
in c. solit. e. eodem titul. Geminianus in
c. ultimo de sentent. & re iudicata lib. 6.
Iason in l. imperium, de iurisd. omn.
iudicium, num. 3. Lopez in l. 1 tit. 5.
part. 1. Rota Auinion decis. 210. alias
2010. num. 7. Mastrillo de magistratu
lib. 5. cap. 10. num. 10. Biaxio in dire-
ctorio cap. 1. num. 7. & 8. part. 2. Boni-
contius de appellat. §. 1. num. 14. Cor-
seti de potest. regia part. 4. num. 22.

Casaneus in catal. part. 4. conf. 25. in
princ. & conf. 27. Rebuffus in prax. be-
nific. regula de unionibus benefic. n. 4.
Millis in repertor. verbo Cardinalis
vers. Cardinalis dignitas. Iacobus &
Graffis lib. 3. cap. 2. num. 2. Lancel-
lottus in templo, lib. 2. cap. 5. §. 1. n. 3.
Gambarus de officio Legati, lib. 2.
num. 41. Zerola in prax. part. 2. verbo
Episcopus, num. 13. Selua de benefi-
ciis, part. 1. quast. 3. num. 12. Afflictis
in conf. Neapolitanis in proem. Paulus
Montanus de tutore cap. 26. num. 35.
Cephalus conf. 1. num. 50. lib. 1. tom. 1.
Achilles de Pedroça conf. 32. num. 44.
vol. 1. Viuius decis. 230. num. 1. Camil-
lius Borellus in summ. decis. tit. 6.
num. 6.

Et in materia restringibili seu
odiosa, 2